

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za tristopno petil-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotić).

Rojstni dom pesnika Krilana.

15. t. m. je izšla v naši tiskarni tretja knjiga zbranih spisov prerano umrlega pesnika in pisatelja Josip Pagliaruzzi, s pesniškim imenom Krilan. Knjiga velja za tri snopiče „Slovanske knjižnice“ št. 52., 53. in 54. Uredil jo je Anton vitez Klodič-Sabladoski. Stane v razprodaji 60 kr. — Dodan so štiri lepe slike. Podobo pesnikovo smo

prinesli že v „Primorcu“. Danes pokazujemo svojim čitateljem njegovo rojstno hišo v Kobaridu. Hiša je obširna, prav lepa; stoji na trgu zraven cerkve. Pred hišo raste krasna lipa. Na desno za hišo drži državna cesta do italijanske meje. Tu je preživel nadarjeni pesnik svoja otroška leta. Sliko je narisal g. A. Gwaiz; izdelana je pa na Dunaju.

Grof Badeni na Primorskem.

Od Predela do Gorice.

V izredni in redni izdaji „Soče“ smo opisali obširneje sprejem ministerskega predsednika na Goriškem. „Soča“ je prinesla pozdravni članek v poljskem jeziku, kateri slov v slovenščini približno takó-le:

„Ekscelenca! Davi (9. t. m.) ste prestopili na Predelu mejo naše dežele — in na vsej poti do vhoda v mesto goriško Vas je oduševljeno pozdravljalo zavedno slovensko ljudstvo kot prvega svetovalca presvetle krone in odličnega sina bratskega naroda poljskega.

Hoteli so Vas sicer kar najhitreje mogoče prepeljati od Trbiža v Gorico, da bi nič ne videli in nič ne slišali o željah in tožbah tega vrlega naroda, ki prebiva od Predela do Gorice, toda vaša Vzvišenost je preprečila to nakano! Hvala Vam!

Videli ste lepo soško dolino in nje prebivalstvo, ki je izključno slovenske narodnosti, in gotovo ste se uverili, da zasluži več naklonjenosti od strani c. kr. vlade, zlasti, da zasluži železniške zveze z notranjimi deželami države.

Ali soška dolina je le del slovenske Goriške; vsa okolica goriška, vipavska dolina, Brda, ves Kras so kompaktna last slovenskega ljudstva; dve tretjini prebivalstva je slovenske narodnosti in nad tri četrtine dežele je v slovenskih rokah. V Gorici pa smo Slovenci v manjšini, ker je bila naša usoda vedno taka, da smo s svojimi renegati množili nasprotno vrsto. Toda sedaj so ponehali taki žalostni pojavi in slovenski živelj se krepi neverjetno hitrimi koraki. To je pač naravno, kajti vsa okolica je čisto slovenska, a vsa trgovina in obrt v mestu je zavisna od slovenskega ozemlja.

Ukljub vsem tem dejstvom se vlada v naši deželi tako, kakor da je to „italijanska pokrajina“, kakor jo imenujejo nasprotniki; italijansko ljudstvo uživa vse narodne pravice, Slovenci pa smo povsod prezirani in vsak hip globoko žaljeni.

Vzvišenost! Vemo, da imate bistro oko in hladen razum, oglejte si dobro odnose, v katerih živi ob skrajni državni meji narod, ki je iste krvi in rodu z onim plemenitim narodom, ki je dal sedaj mogočni Avstriji prvega ministra in državnika. Nikar ne zanašajte se, da bodo tujci in naši znani nasprotniki govorili resnico o nas, saj Vam je znano, da Slovani v Avstriji imamo vedno pri sebi sovražnikov, ki hlepé po naših lepih zemljah.

Mi pa Vam prinašamo nasproti odkritosrčna slovanska srca in Vas iskreno pozdravljamo na svojih tleh. Dasi ste nam po rojstvu bliže nego katerikoli drugi dosedanji prvi svetovalci presvetle krone, vendar Vas ne prosimo nikake prednosti pred katerimkoli drugim, pač pa jedino to, da se tudi za nas jedenkrat uveljavi zlato geslo: *Justitia regnorum fundamentum*. Pravičnosti iščemo ter zahtevamo! In nje tudi pričakujemo od Vaše Vzvišenosti, ki ste nam mil in drag gost. Dobro nam došli!

* * *

Grof Badeni je dospel na Predel okoli 10. ure dop. V njegovem spremstvu so bili: dvorni svetnik Halban, ministerski prezidijalni tajnik dr. Wiener, namestniški tajnik baron Winkler, deželni glavar Franc Coronini in vitez Rinaldini. — Na Predelu se je mudil pol ure. Na meji med Koroško in Goriško je bil postavljen slavalok z napisom: Dobro došli! Witajze! Deklica Marija Sovdat ga je nagovorila ter mu podala šopek očnic, katere je pripeljal tudi v Gorico. —

Župan Martin Černuta ga je pozdravil v imenu občine.

Poslanec dr. Anton Gr... pozdravil v imenu deželnih...

Vaša Prezvzišenost! spod! V imenu slovenskih dežel... ki so tukaj navzoči, pozdravljam Vas pristrčno na domači zemlji goriški. Ste si v veliko odlikovanje, da ste se potrudili osebno priti v našo deželo, da se v neposrednem občevanju z raznimi sloji ljudstva prepričate o njenih razmerah. Posebno nas veseli, da ste si izbrali pot, ne gledé na njene težave in nevarnosti, čez Predel in po Soški dolini. Okraj, v katerem ste stopili na goriško zemljo, spada med najrevnejše; njegovi prebivalci se borijo z velikim trdom za vsakdanji kruh; ali vedno so krepko stali kot zvesti mejniki za Avstrijo in so odločno vredni, da se vlada na nje ozira.

Splošna želja naše dežele je, da bi bila druga železniška zveza med Trstom in notranjimi deželami po Soški dolini in v prvi vrsti čez Predel. Nujno potrebna je temeljita preuravnava državne ceste med Kobaridom in Bolcem. Sploh je za ceste, posebno v severnem in zapadnem goratem delu dežele, silno slabo preskrbljeno in potrebujemo v tem oziru izdatne pomoči, kakoršne do zdaj nismo imeli.

Kot deželni zastopniki zahvaljujemo se Vaši Vzvišenosti na dosedaj deželi izkazani dobrohotnosti, ki se je posebno pri reševanju vprašanja radi Vipavske železnice jasno pokazala, ter prosimo, da bi ohranili naši deželi enako dobrohotnost še dalje. V nadi, da v Vaši Prezvzišenosti pozdravljamo pravičnega in krepkega pospeševalca svojih gmočnih in drugih koristij, ponavljam v imenu navzočih tovarišev svoj presrčen pozdrav ter Vam kličem: Dobro došli! Živio!

Vsi navzoči zaorili so trikratni Živio, da se je odmevalo na visokem Predelu.

Deželni glavar je predstavil vse poslance. Grof Badeni je govoril z vsemi. Iz Loga je došlo mnogo ljudstva na Predel.

V Logu je vihralo mnogo zastav, ko so drdrali vozovi mimo.

V Bolc so dodrdrali okoli 12. ure. Pred Jozovo hišo je bil postavljen slavalok z napisom: Dobro došli! Zbranega je bilo silno veliko ljudstva. Župan Jonko je pozdravil ministra in mu izročil spomenico, ki obsega želje glede predelske železnice, raznih cest, narodno uradovanje, narodne šole, in izjavo, da se ljudstvo ujema s svojima državnima poslancema. — Dekan Illovar ga je pozdravil v imenu duhovščine, a voditelj tamošnjega sodišča Andraž Jeglič je predstavil vse uradnike.

Na Žagi, na Srpenici in na Trnovem so bili tudi povsod postavljeni slavaloki. Ministra so pozdravljali župani. Na Trnovem je prosil župan, naj bi cesta, ko jo bodo popravljali, šla skozi vas, kakor do zdaj. Vikarij Kodermac je prosil šolo in učitelja.

V Kobaridu je bilo ogromno ljudstva in zastav. Slavalok je bil postavljen pri vходу na trg. Župan ga je pozdravil in prosil, naj bi se od občine ne zahtevalo sodno poslopje za 50.000 gld., ampak po močeh občine, kakor so bili napravljeni prvotni načrti. Deputacijo iz Sedla in Loga je vodil vikar Simon Gregorčič ml.

Tudi v Iderskem je bil slavalok in plapolale so zastave.

Minister ni bil namenjen iti v Tolmin. Ali ker je ta trg najvažnejši v Soški dolini, so naši poslanci izposlovali, da je vendarle šel tudi tje.

Ljudstva je bilo silno veliko: Trg je bil lepo okrašen. Došle so tudi deputacije od Sv. Lucije in z Grahovega. Ministra je nagovorila prva neka učenka in mu podala šopek cvetlic. Župan Cazzafura ga je pozdravil in mu izročil memorandum, ki obsega želje glede železnice, raznih cest, pripravnice za učiteljske, učiteljske v Kopru, glede srednjih šol in slovenskega uradovanja. Pozdravil ga je tudi dekan. Grof Badeni si je ogledal prenovljeno poslopje za c. kr. urade, ki mu je ugajalo. Pri Persetu na desni strani Soče je bila mala južina, katero je bogato priredil okrajni glavar grof Marenzi. Ob šest in pol je gospoda odpotovala dalje.

Tudi v Volčah je plapolalo mnogo zastav. Mračilo se je že.

Načinj so dospeli že v trdi noči. Župan je priporočal cesto od Kostanjevke. Med petjem domačega himna je minister odšel dalje. Grof Badeni je poslovil, na njegovo mesto je vitez Bosizio.

Kanal je čarobno razsvitlen. Zastave so vihrale na Sočinem mostu. Govorila sta župan Drašek in dekan Vidic. Grofu Badeniju je tu tako ugajalo, da je vprašal, ali je Kanal mesto. Peli so pevci.

V Plaveh so pozdravili ministra s slavalokom, zastavami, razsvetlavo in umetnimi ognji; tudi rakete so švigale v zrak. Župan Andrej Konjedic je omenil, da se dozdaj ni nakazanega denarja za avško cesto in ga pozdravil z lepim govorom.

V Solkanu je bil postavljen slavalok z baloni, ki se je jako lepo podajal. Pri slavaloku je čakalo jako veliko ljudstva.

Okrajni glavar, velerodni g. pl. Bosizio, predstavil je zbrane župane. Solkanski župan g. Anton Mozetič pozdravil je Nj. eksc. v slov. jeziku.

Na to je pozdravil solkanski župnik č. g. Ivan Kolavčič v imenu duhovščine Nj. eksc., seveda samo v nemškem jeziku — Č. g. župnik je tožil o pomanjkanju duhovnov in njih žalostnem stanju.

V imenu učiteljstva pozdravil je v slovenskem jeziku solkanski nadučitelj g. Tomaž Jug in prosil pomoči bednim razmeram učiteljev na Goriškem. Ob enem je vročil tudi memorandum učiteljstva goriškega okraja. Zahvalivši se, vsedel se je Nj. eksc. s spremstvom v vozove, ter se peljal po razsvetljenem Solkanu spremljan od živjoklicev proti Gorici.

Na meji Goriškega mesta in Solkanske

občine so postavili v naglici goriški Slovenci ličen slavalok, na katerem so plapolale štiri slovenske trobojnice in na sredi jedna cesarska zastava. Transparenten napis v slovenskih barvah se je glasil:

"Goriški Slovenci kličejo Vam: Dobro došli Witajžet! Slavalok je bil okrašen z baloni, a pred njim je bilo več majev, med katerimi so svetili baloni ali bengalični ognji. Veliko ljudstva se je bilo zbralo na tem mestu, da pozdravi visokega gosta, ker bi tega ne moglo povoljno storiti v Gorici. Neštevilno razpoka-jočih in barvanih raket je naznanjalo prihod ministra in njega spremstva; ko so vozovi prispeli bliže, je občinstvo kakor iz enega grla klicalo svoj presrečni Živio! in Witaj nam!

Pri tem slavaloku se minister ni ustavil, ker tudi ni bilo nič naznanjeno, da se na tem mestu sploh priredi kaka ovacija.

V Gorici.

Sprejem v mestu. — Ne na meji gorisko-solkanski, kakor je bilo prej določeno, nego na Goriščeku so sprejeli uradno grofa Badenija goriški mestni oblastniki. Niti ena hiša od mitnice naprej — razun Kopačevega stanovanja — ni bila razsvetljena. Mestna godba je poveljevala sprejem s svojimi bakljami. Ako ne bi bilo tega svetla, sprejetje bi bilo v mestu pod vsako kritiko. Sprevod do ministr. stanovanja je bil res mnogoštevilen. Slovenski „živio“ je bil zastopan pred in za godbo. Po celi poti pa so odgovarjali „merda“ na vsaki „živio“.

Grof Badeni se je nastanil v Gunklovem hotelu. Številna množica, ki je taval za godbo, postavila se je v polukrog pred stanovanjem. Upitje je bilo besno, odobravanje (ploskanje) viharo. Mej tem, ko so Slovenci dajali svojemu iskrenemu čutu oddušek z vskliki „Živio“, gospodje so upili „Merda“, „Merda ai sciafi“, „Evviva Gorizia“, „Evviva podestà di Gorizia“, „Evviva Menelik“, „Evviva Lega“ takó, da se je slišalo končno več vsklikov „Merda“ nego li „Evviva“. Da temu upitju menda konec stori, pokazal se je ministerski predsednik na oknu, mahnil v pozdrav z roko, storil korak na levo in se obrnil v sobo. Kmalu za tem ste bili ugašeni luči na „balkonu“ v znamenje, da želi imeti mir. Redarji so prijeli enega, ki je upil „Merda“, a so ga spustili, ker niso bili gotovi, da je bil up av oni, ki je tako upil. Drugi afrikanski junaki, ki so upili to civilizovano besedo, so jo popihali, ko so opazili posredovanje redarjev.

10. t. m. od 9. zjut. do 12 $\frac{1}{2}$ je sprejemal v glavarstvenem poslopju posete dostojanstvenikov in deputacije.

Od slovenskih deputacij je prav znamenita ona županstev goriške okolice; podžupan dornberski g. Perozzi je imel večji nagovor, ki je obsegal ob kratkem vse, kar nas boli in teži v gospodarskem in političnem pogledu. — Tudi deputacija slovenskih starišev je jasno povedala visokemu gostu, kar je bilo umestno in morda tudi potrebno.

Ko je zapustil grof Badeni glav. poslopje, zaorili so na Travniku mogočni „živio!“

Tudi v Št. Petru so se dostojno pripravili za sprejem; postavili so slavalok in razobesili zastave. Zopet slovensko lice! Sam deželni glavar je moral povedati visokemu gostu, da to je zopet že slovenska županija.

Minister je odpotoval ob 4. iz Goricv skozi Podgoro do Tržiča, kjer je vstopil e večerni brzovlak. Podgora je bila vsa v zastavah, med temi veliko narodnih.

V Trstu.

V četrtek ob 8. uri 41 min. došel je v Trst nj. ekscelenca gosp. ministerski predsednik grof Badeni. V imenu tržaskih in okoličanskih Slovencev so se mu poklonili že na kolodvoru v Nabrožini državni poslanec Ivan vitez Nabergoj in deželna poslanca tržaska Fran Dollenz in Ivan-Marija Vatovec. Na tržaskem peronu so pričakovali nj. ekscelenco razni dostojanstveniki, med istimi namestnik vitez Rinaldini, presvetli škof msgr. Šterk in župan dr. Pitteri: pred kolodvorom pa se je zbrala velika množica ljudstva, se- stoječa iz 90% — Slovencev. Ko je visoki

gost ostavil kolodvor, zaorili so silni „živio“ klici. Ta krepki pojav slovenskega življa tržaskega je, kakor se je opazalo v obče, nekako osupnil njegovo ekscelenco, kajti isti je obstal nekoliko sekund, zvedavo oziraje se okolu sebe, predno je vstopil v kočijo. Da so Slovenci res dali krepak pojav od sebe, kaže nam to, da so bili nemški in laški listi deloma jako malobesedni o vsprejemu, deloma pa so zavili, da bi potajili to, kar je bilo. V petek od 9. ure predp. naprej je nj. eksc. delil avdijencije. Vsprejete so bile mnogo- brojne deputacije raznih oblasti. V imenu mestnega zbora prišlo je le predsedništvo. Vsprejetih je bilo tudi najst slovenskih deputacij in sicer deputacija: Okoličanov, „Slo- vanske čitalnice“, „Tržaskega Sokola“, „Slo- vanskega pevskega društva“, „Delavskega podp. društva“, „Tržaskega podpornega in bralnega društva“, „Kmetijske in vrtnarske družbe“, „Trž. hranilnice in posojilnice“, po- litiškega društva „Edinost“, prosilcev za slo- vensko šolo, deputacijo možke podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. Minister je bil iz- redno ljubeznjiv o vsprejemanju slovenskih de- putacij: mnogokoj vprašanje stavljal je iz lastne inicijative, iz česar se da sklepati, da je že obveščen nekoliko o naših odnosajih, a da mu je želja, da se obvesti še bolje. Slo- venci so namerovali prirediti tudi sijajno se- renado, a so odstopili od te nakane vsled želje grofa Badenija.

Deputacija političnega društva „Edinost“ je bila zadnja na vrsti. Zadnja, a po zani- manju njegove ekscelence — tak je bil utis — prva. Njegova ekscelenca je vidnim zani- manjem povpraševal o političnih odnosajih v pokrajini tržaski in istrski. Deputacija mu je odgovarjala toliko po svoji narodni dolžnosti, kolikor po svoji človeški vesti — govorila je resnico. Odslovljena je bila besedami: Imejte se dobro gospodje; le nekoliko potrpljenja, vse se poravnava.

Ker pa že govorimo o vsprejemanju de- putacij, bodi še povedano — tudi to utegne zanimati širšo javnost — da je bilo poleg uradnih deputacij in korporacij vsprejetih: 2 nemški, nobena čisto italijanska, dve na pol slovenski (kajti društvi „Austria“ in „Unione“ imati mnogo slovenskih členov) in najst slovenskih. „Edinost“.

V Istri.

Iz Doline pišejo: Ob 8. uri zjutraj pe- ljal se je grof Badeni skozi Žavle, kjer ga je pričakoval pri mostu c. kr. namestništeni svetovalec, g. Schaffenhauer. Občina Dolina je priredila lep slavalok, odčen s slovenskimi, cesarskimi in avstrijskimi zastavami. Pred sla- valokom je bilo razvrščeno ogromno število ljudstva občine dolinske, na čelu mu č. g. dekan Iv. Varl in razni drugi tukajšnji ve- ljaki. Pevski zbor društva „Vodnik“ iz Do- line je došel korporativno in z zastavo. — Ljudstvo je pozdravilo njeg. vzvišenost z ogromnimi živio-klici. Evviva ni bilo slišati nobenega. — Pri Orehu pričakovala je mno- žica iz Plavij, Ospa itd., na čelu jej č. g. dež. poslanec Kompare, koji je g. ministra pozdravil v imenu ljudstva ter priporočal re- gulacijo osapske reke.

Na tem mestu je pričakovala tudi uni- formirana godba iz Milj z občinskim svetov- valcem dr. Vallonom, pozdravivši visokega gosta sviranjem cesarske himne. Tukaj so živio-klici popolnoma zadušili evviva, kar je zgoraj omenjenega gospoda dr. Vallona tako razžalilo, da je skoro nastala rabuka. Da, tako razvnet je bil omenjeni gospod, da se je drznil vprašati: kdo da nam je dal pravi- vico upiti živio in kdo postavi slavalok v Žavljah?! Naše ljudstvo ni niti odgovorilo na ta izzivanja, temveč si je mislilo — svoje.

Iz Milj je prispel v Koper, katerega si je ogledal. Odtod se je odpeljal dalje proti Castelveneri in Poreču. V zadnjem je bil vsprejet tudi z glasbo: Poklonili so mu se vsi krogi. Iz Poreča je odpotoval v Rovinj in od tod pa v Pulj, kamor je došel v so- boto, zvečer. V Pulju je vsprejemal deputa- cije, mej njimi tudi slovenskih društev in de- želne poslance. Iz Pulja se je odpeljal v Pa- zin, kjer ga je pozdravil župan dr. Tri- najstić, upravitelj glavarstva g. Ivan Sorli in drugi uradniki. Ogledavši si Pazin, je od- potoval proti Divači, kjer se je oprostil od

primorskih tal. Umevno je, da so ga pratili naši „živio“ povsod, ukljub temu, da ga niso slišali italijanski časopisi v poreško-puljskem okraju. Ob vsej železniški črti od Pulja do Divače je gospodoval samo naš „živio“, kateri ostane gotovo v ugodnem spominu Njeg. vzvišenosti — le želeli je, da ne ostane vse pri obljubah.

Narodna svečanost.

Velezaslužni starosta slovenskega naroda, neumorni borilec narodnih svetinj, neustrašeni zastopnik pravic slovenskega naroda, visokospoštovani gospod Luka Svetec, c. kr. notar v Litiji, bivši državni in deželni poslanec, pisatelj slovenski, ter ustanovitelj „družbe sv. Cirila in Metoda“, obhaja letos svojo sedemdesetletnico.

Kakor vsi izobraženi narodi goji tudi narod slovenski v svojem srcu čisto hvaležnost svojim braniteljem in pristno ljubezen svojim zaslužnim sinom.

Praznovanje „Svetčeve“ sedemdesetletnice je svečanost slovenskega naroda.

Kakor je ta starosta narodnih bojevnikov iz čiste ljubezni do predragega naroda posvetil vse svoje moči blagru slovenskega naroda, isto tako bode proznoval slovenski narod hvaležnim in veselim srcem to svečanost.

Slavnost o priliki sedemdesetletnice Luke Svetca vršila se bode po določbi slovenskih rodoljubov in narodnih društev z lokalnim odborom v Litiji dne 19. in 20. t. m. in sicer dne 19. zvečer z bakljado in serenado, dne 20. popoldne ob 1. uri banketom.

Kdor se hoče udeležiti banketa, naj blagovoli to naznaniti vsaj do 16. t. m. gosp. Karolu Preželj, posestniku v Litiji.

Kuvert bode veljal za osebo brez pi-jace 2 gld., kateri znesek naj se blagovoljno pošlje z naročilom vred, ali pa plača pri banketu.

Gledé podrobnostij naj se udeleženci slavnosti, zlasti narodna društva, ki se še niso oglasila, blagovoljno obrnejo do g. Ivana Gregorčiča, notarskega kandidata v Litiji.

V Litiji, dne 11. septembra 1896.

Za odbor:

Ivan Jenko. Ivan Gregorčič.

Goriške novice.

* V „Slogine“ zavode se vpisuje še danes. Kdor ni še mogel vpisati svojih otrok, naj pride pa jutri in pojutrnjem, bolje prej nego pozneje. V otroške vrte se bodo sprejemali otročiči še ta mesec. Vsakdo naj se požuri, ker otrok je že veliko, vrti so pa le trije.

Rodoljubi! Vsakdo naj pazi z bistrim očesom, da niti eden slovenski otrok ne pojde v laške šole ali otroške vrte.

* **Pozor, slovenski stariši!** — Pri-povedujejo nam, da mestni hlapici magistratovi letajo okoli slovenskih starišev in jim zaukazavajo, da morajo svoje otroke vpisavati v podturensko mestno slovensko šolo, ali pa v katero italijansko. Mogoče je vse, radi tega prosimo rojake, naj posvetijo takim ljudem, kakor se spodobi!

* **Nečuvna agitacija proti sloven-ski šoli.** — Neki Slovenec je pridobil in plačal že pred 14 dnevi prostor na ulici, kjer namerava peči kostanj. — Ker je pa vpisal otroka v slov. šolo, mu je vrgel komisar Resen denar nazaj. Nekemu drugemu slov. očetu je odkazal slabše mesto iz enakega razloga. — Ker je doznal za nekega prekupčevalca, da je grofa Badenija pozdravljal z „živio“, je dejal, da ga ne bo pustil več na trg. — Takó se postopa z našimi ljudmi.

Pravijo, da neke stariše podkupu-jejo, da bi zapisali otroke v laške šole!

* **Radovedni smo,** ali sl. ravnateljstvo c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici sprejme tudi letos, kakor vedno, več italijanskih nego slovenskih deklic v deklisko vadnico! — Slo-venci gledamo z nejevoljo leto za letom tako neumljivo odtrgovanje Slovenk, ko je vendar znano, da Slovenci v Gorici nimamo po-trebnih šol, dočim je laških toliko, da ne

pride niti po 40 deklic na vsako učiteljico. Zares: radovedni smo!

* **Shod pri Rebku.** — V nedeljo po-poldne je bil napovedani shod društva „Sloga“ pri Rebku za celo Vipavsko do-lino. In res je došlo iz vse doline veliko ljudstva, županov, podžupanov in starašin, da ni bilo mogoče zborovati v pripravljeni sobani. Zató se je vršil shod na vrtu za hišo. — Že v Selu je vihralo obilo zastav v pozdrav gostom iz Gorice; Rebkovi prostori so bili vsi v zastavah. Ob dohodu gostov iz Gorice so zapeli v pozdrav vrli pevci iz Sv. Križa; pevci so peli med zborovanjem in pozneje pri prosti zabavi. — Shod je otvoril predsednik „Sloge“, veleč. g. dr. Anton Gregorčič ter govoril o političnem polo-žaju na Slovenskem in o razmerju naše dr-žavne polovice do ogerske. — Deželni po-slanec in odbornik g. dr. Henrik Tuma je govoril o občinskem gospodarstvu in o sod-nih razmerah. — Član osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe g. Ernest Klavžar je govoril o sadjarstvu, kakor ga namerava urediti v deželi imenovana družba. — Vse tri govornike je občinstvo pazno poslušalo in jim pogosto živahno pritrdjevalo. — Ob sklepu je g. Ferd. Perozzi zahvalil društvo „Sloga“, da je priredilo ta shod, zahvalil še posebej gg. govornike za poučne in vspod-budne besede in izrekel zaupnico našim državnim in deželnim poslancem, čemur je shod viharo pritrdil. Dr. Ant. Gregorčič se je zahvalil za izkazano zaupanje in sklenil shod.

Med petjem in napitnicami je potem le prehitro potekal čas in bližal se je čas od-hoda. Ko je voz odpeljal goste iz Gorice, jih je ljudstvo še enkrat presrečno pozdravilo z oduševljenimi živio-klici.

Dostavimo še, da g. Alojzij Luznik je po shodu razkazoval svoj še popolnjeni didaktofon, kateri je jako vgažal vsem onim, ki poznajo glasbo in vedó ceniti vred-nost takega instrumenta. Častitamo mu na tem uspehu.

O shodu več v „Soči“.

* **Ali res?** — V „C.“ smo čitali, da tudi c. kr. redarstvo je smatralo naše „živio“ za izzivanje, zató je delo več Slovencev pod ključ. — Radovedni smo, ali je isto redarstvo smatralo klice „m — da, m — da i ščavi!“ itd. za viteško delo tisočletne laške kulture, ker ni zaprlo niti enega Italijana?! — Sicer vemo, da grofu Badeniju ni prav nič impo-novala uredba in na vodstvo našega re-darstva.

* **Ni irredente!** — Takó zatrjujejo veljavni laški in nemški možje na Primorskem; na Dunaju jim verujejo. Mi nimamo nič proti temu. — Ali klici „Viva Italia“ povodom Badenijevega dohoda v Gorico so marsikomu odprli oči. — Čujemo, da je ovadba tudi proti nekemu javnemu služabniku v Gorici, ker je kričal „Viva Italia!“

* **Tudi omika.** — V nedeljo je nalepljal po mestnih voglih delavec iz naše tiskarne lepake, ki so naznanjali začetek šolskega leta in vpisovanje v „Sloginih“ zavodih. Na mnogih krajih je moral poslušati prav podle psovke in zasramovanja.

* **Tudi neki mestni ognjegasec** se je odlikoval v sredo zvečer s tem, da je pljunil v obraz nekemu Slovenceu, rekši mu „mostro di sciaf“, ker je klical „Zivio“. Ker je ta mož plačan od Slovencev uprav tako kot od Lakov, bi se moral brzdati. Priporo-čamo mu, naj pojde k Meneliku po oliko, ako se je že ni privadil doma.

* **Veteransko vojaško društvo v Ka-nalu** priredi v korist društvene blagajnice v nedeljo dne 27. septembra 1896. javno tom-bolo na javnem trgu ob 3. uri popoldne z tremi dobitki vrednimi 70 kron v zlatu, namreč I. činkvina 20 kron v zlatu, II. čin-kvina 10 kron v zlatu, Tombola 40 kron v zalatu. Po Tomboli bo javni ples. Zvečer bakljada po glavnih ulicah in potem zopet ples. Tablice se bodo prodajale po 10 kr. po vseh prodajalnicah Kanala in v društvenih prostori-h. Vstopnina: K plesu za neude 1 gld., za ude 20 kr. K obilni udeležbi vabi slavno občinstvo v Kanalu, dne 10. septembra 1896.

Odbor
veteranskega društva.

* **Drzno zaviljanje.** — „C.“ je pri-nesel silno tendencijsen opis pogovorov pri obedu v dvorcu deželnega glavarja. Dr. Ve-nuti se prikazuje tam kot nekaj hraber vitez za italijansko stvar, ki je zmagal in pobil dr. Gregorčiča. — Nočemo biti nedelikatni, zató ne bomo opisovali onih pogovorov; rečemo le toliko, da opis v „C.“ ni resničen.

* **Še pogreb otroka ji je demon-stracija.** — Pred tedni je umrl 3 letni otrok Alojzij Breziger, ki je obiskoval „Slogin“ otroški vrtec. Njegova stariša stanujeta na Travniku. Ker so se udeležili pogreba otro-čiči-tovariši iz „Sloginih“ zavodov ukljub temu, da so bile počitnice, je dalo povoda „Picco-lovemu“ dopisunu, da je pisal o nekaki de-monstraciji Slovencev, ker so mu priredili pogreb kot kakemu svojemu vodji. Nam je umevno to pisanje, ker znamo, da jezi Lahe, ko vidijo v Gorici tako veliko število otrok, ki obiskujejo „Slogine“ zavode.

* **Poziv.** — Tisti, ki so pobrali lam-pijone pri slavlolu ob mitnici, naj jih v treh dneh prinesó ali pošljejo v našo tiskarno. Potem roku nastopimo proti njim primerno pot. — Tudi lani pri sokolski slavnosti v Solkanu so pobrali vse lampijone; vemo, kálo jih ima največ. — Tako ravnanje je grda tatvina!!

* **Našim čč. prijateljem** na deželi na-znanjamo, da zdaj nimamo potovalnega za-stopnika ne za knjige, ne za tiskarska dela. Kdor hoče torej karkoli iz naše tiskarne, naj blagovoli naročiti naravnost pri nas.

* **Veliko že postavljena gradiva** smo morali izpustiti za „Sočo“, ker smo po-polnili opis o bivanju grofa Badenija na Pri-morskem sploh.

† **Knez Egon Hohenlohe.** — V sredo večer je prišel v Gorico in sprejel grofa Ba-denija v hotelu južne železnice. Znano nam je iz najzanesljivejšega vira, da se je zvečer okoli 10½ in potem še večkrat močno raz-jezil na svoje politične prijatelje v Gorici, češ, da ne znajo brzdati pouličnega „moba“, znane goriške sodrge. Slišal je namreč celo v hotel ostudno kričanje, m. v. v. ščavi! ev-viva Gorizia italiana! evviva il nostro pode-stà! „Evviva Badeni“ pa ni bilo slišati! — Spat je šel baje ob 1. popoldni.

Drugo jutro ob 7. uri so pa našli mrt-vega na divanu; oblečen je bil na pol, le-žal je na trebuhu z rokama pod glavo. — Prihiteli so razni zdravniki, ki so pa mogli edino le konstatovati, da je že mrtev.

Knez Egón Hohenlohe je bil predsed-nik južne železnice, upravni svetovalec Lloy-dov in državni poslanec, torej upliven mož, toliko bolj, ker je imel mogočne rodbinske zveze. Toda ves svoj upliv je rabil proti pra-vičnim težnjam slovenskega naroda. — Zdaj, ko je izdihnil svojo dušo na takó nepričako-van način, se nočemo spuščati v pritoževa-nja, marveč mu vsklikamo prav od srca: Mir njegovi duši!

Pogreb je bil v soboto ob 11½ predp. — Mestni zastop goriški je sklenil in tudi že razglasil, da razpostavi pokojnikovo truplo v mestni dvorani in da ga pokopljejo — čujte! — na stroške goriškega mesta. Ali kneginja Hohenlohe, žena pokojnikova in se-stra mladočeskega poslanca, grofa Kav-nica, je prepovedala izvršitev tega sklepa, ker ne mara goriških prijateljev pokojnikovih. — In takó se je preneslo truplo pokojnega kneza iz hotela v stolno cerkev in od tam na kolodvor, kjer je poseben vlak prepeljal vozove, konje in spremljevalce do Tržiča; od tam se je pomikal sprevod v Devin, kjer je bila rakev položena v rodbinsko grobnico.

* **Umetne ognje** za Plave, Solkan in pri goriski mitnici je priredil diletant g. Makuc, ki stanuje na Franca Jožefa cesti (Corso). — Priporočamo ga prav toplo vsakomur, ki po-trebuje kakoršnekoli vrste umetnih ognjev.

* **Srpenice:** — Visokorodni gospod grof Friderik Marenzi, c. kr. okrajni glavar v Tolminu, je podaril za dobrodelne namene srpeniški občini večjo svoto, za kar se mu podpisano županstvo presrečno zahvaljuje.

Županstvo Srpenica.

Pri obedu v Št. Petru je imela svi-rati mestna godba. Ni nam znan uzrok, za-kaj je ni bilo tam. Nasprotno je prepevalo

med obedom prav izborna domače pevsko društvo „Slovenska zveza“. Slovenski „živio“, ki se je slišal med obedom, je zelo hudo deloval na že tako pokvarjeni želodec nekaterih gospodov, ki so se obeda udeležili, kajti „evviva“ se ni čul niti za zdravilo!

„Živio“ na koroško goriški meji, „živio“ v Logu, „živio“ v Bolcu, „živio“ na Žagi, na Srpenici, na Trnovem, „živio“ v Kobaridu, „živio“ v Idriškem, „živio“ v Tolminu, „živio“ v Volčah, „živio“ v Ročinju, „živio“ v Kanalu, „živio“ v Plaveh, „živio“ v Solkanu, „živio“ na solkanski cesti pred goriškimi durmi, „živio“ v mestu na Goriškem, v Gosposki ulici, na Travniku, v Šolski in Vrtni ulici ter „živio“ na telovadnem trgu itd., — ni tako strašansko razburil živcev našim prijateljem v Badenijem spremstvu, nego je to storil „urnebesni živio“ Badeniju na Travniku včeraj opoldne, ko so končale avdijencije. Eden edini Lah se je bil napihnil kot žaba s svojim „evviva“, a ni izdalo nič, kajti nepričakovani „živio“ Slovencev na Travniku je zopet odprl oči oni gospodi, kateri so hoteli nekateriki prikazati rog za svečo. In slednjič še „živio“ pri Badenijevem odhodu v Podgori je tako deloval, da je moral spoznati gospod minister, kje so Slovenci doma. — „C.“ piše seveda drugače! Svobodno mu!

Nedolžna slovenska krí na ploščniku pred mestno hišo v vrtni ulici je jasen dokaz, s kakšnim orožjem so se posluževali nasprotniki v sredo zvečer, da zadušijo vslike „živio“. To surovost obsojajo sami Italijani, ki spoznavajo, da se ne pride daleč po ti poti. Napadalci so bile one osebe, katere imajo navadno potrebo slovenskih grošev, to je takozvani „candelloti“ iz Rašela. V tem pogledu jih je dobro označil neki Gorican, rekši: „Sti mostri, ieri menavano colpi ai sciaivi, oggi poi gli chiamavano in bottega avendo bisogno del loro danaro“.

Neki konjski mešetar se je odlikoval posebno z upitjem „Evviva podestà di Gorizia“ in „merda ai sciaifs“ pod oknimi stanovanja ministerskega predsednika. Ko je pa zapazil, da so redarji prijeli nekega fantalina uprav radi tega upitja, jo je junaško popihal.

Priporočamo ga slavnemu redarstvu, naj ga privadi malo oliki. Tudi njemu morajo biti hvaležni Italijani, ker je pomogel vsaj deloma k prezgodnji smrti največjega njihovega zagovornika na Dunaju, ker ni mogel prestatu sramote, ki so mu jo naredili z upitjem „merda“ in „Evviva l'Italia“ itd., katero je segalo do ušes gospodov, pred katerimi jih je tolikokrat zagovarjal.

Napad na Slovence. — V sredo zvečer so goriški gosposki pobalini razbili glavo nekemu Slovincu, ker je upil „živio“. To se je zgodilo v navzočnosti mestnega redarja pred mestno hišo v Vrtni ulici. Še sinoči je bil sled krvi na pločniku. Mestni redar videvši krvavega Slovence, je pobegnul. Državna straža ga je pobrala in ga spravila k preslišanju na redarstvo. Napadalec menda pozna redarstvo. — Naznanjajo nam, da so bili napadeni Slovenci tudi drugje; zdi se, da so bile podkupljene malorredne osebe za ta posel. Tako se je izrazil neki Italijan sam, ki ima trgovino v Gosposki ulici.

„Avita coltura“ je pokazala v sredo večer žalostne sadove. Marsikaj o vsem tem govorimo na drugih mestih. Evo še nekaj:

Gg. župnik iz Budanj in kaplan iz Vipave sta bila ta večer slučajno v Gorici. Na ulici sta bila zasramovana na razne načine, pljuvali so za njima in kričali: porchi preti sciaivi.

Zvečer je šlo več duhovnikov in lajikov čez Korenjo. Svojat je kričala: Viva Gorizia italiana. Ker so gospodje molčali, so začeli kričati v nje: Cossa, no siete taliani! Porchi sciaivi!

Za oba ta slučaja je veliko prič.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ zavode je dalje došlo:

Po položnicah: M. Glavič v Komnu 1 gld. — Franjo Vouk na Bledu 1.50. — Bralno društvo na Nabrežini 30 kr. — Evgen Gorjan v Canal Rosega 50 kr. — Jan

Sedej v Borjani 2 gld. — Ivan Korošec v Št. Petru na Kr. 1.50. — Albert Šubic, c. kr. profesor Polzala, 1 gld. —

Po društv. denarničarju: Notar J. Kavčič v G. 2 gld. — Kurat Valentinčič Štef. v Mirniku 5 gld. — Dekan Iv. Lukežič v Komnu 1 gld. — Rožane Simon in Koren Ant. v G. po 1 gld. — Julija Leban v Črničah, o priliki smrti svojega soproga Franca L., 25 gld. (Čast njegovemu spominu!). — Jernej Kopac v G. kolačev in sladčic za otr.

Po drugi poti: Dr. Ant. Primožič na Dunaju 3 gld. — Pri obedu slov. kolezarjev v Devinu nabrala g.čna Lina Plesova 10 gld. Rozalka Fon v Tolminu nabrala po veselici „R. b. d.“ 8.72. — Korošec Fortunat v F. za brošurico 12 kr. — Brinjevka v Kamniku 1.60 — „Ta modri“ v Kamniku 1.60. — Franc Čulk, c. kr. notar v Cerknem, 15 gld. Starašini v Št. Andrežu na dan 18. avgusta 11.75. — A. Gerbec na Dobravem pri B. prihranil v 15 dneh na dimu smodk 52½ kr. — Ema Ivančičeva nabrala v veseli družbi županove gostilne na Mostu 3.20. — Prof. F. Seidl 2 gld. — Ivan Resman v Zalogu mesto banketa 10. avg. v Lj. 1 gld., soproga Ivanka pa je določila še 50 kr. — Fran Klanjšček, kaplan v Kamnjah, 2.30. — Jožef Pegan v Gabrijah 50 kr. — A. Jakil v Rupi 2 gld. — Aloj. Štrekelj v Zadru 1 gld. — Navdušeni fantje, zbrani pri Marijanci na Bači, v spomin narodnega mučenika Ostermanna, dar udove 3.20. — Gerzej Fr. v Rihembergu 50 kr. — V župnišču v Šempasu 19. avg. zbrani duhovniki 6 gld. — Alf. Blažko v Podmeltu: Na pošti ostalo pri krčmarskem računu 10 kr.; ker jih nikdo ni hotel, izročil se „Slogi“ z dodanimi zrnji vse družbe do zneska 2 gld. — Sluga Kofol mesto k veselici v Dornberg 1 gld. — Fran Miklavič, trg. v Volčah, 60 kr. — Dorberski tamburaši nabrali v Ajdovščini 9 gld. V Kerševanovi gostilni v Dornbergu je zdržbil g. Mozetič liter vina za 1 gld. 28 kr., k temu še določeno pri Pavlicevi napitnici 2 gld. 37 kr. — Delavci iz Lokaveca 6 gld. 19 kr. — V Mirnu pri banketu nabralo gld. 15.05. — Neki preostanek 27 kr. — Mešana družba na Trnovem 1.50. — Po shodu v Št. Andrežu 10.66. — Ostanek veselice ženske podružnice sv. C. in M. v Dornbergu 40 gld. (Žizile!) — Blazij Bevk v Prvačini 1 gld. — Mercina Oroslov vikarj na Erzeltu 1 gld. — Bl. Grča v Šempasu za župnika Frana Bukovca v Trvižu ob priliki 25-letnice 20 gld. — Gosp. C. daruje „Slogi“ 2 gld. na mesto jih oddati gosp. Slamiču, ker sta poravnala reč z R.

Naprej po tej poti! Živelo požrtvovalno rodoljubje!

Družbi sv. Cirila in Metoda daroval je deželni poslanec g. dr. Tuma v Mozetičevi gostilni v Prvačini 4 gld.

Nova jama pri Nabrežini. — Prof. dr. Karol Moser je v časopisu „Die Natur“ priobčil spis o novi podzemeljski jami v Nabrežini in preiskave te jame. Pisatelj dokazuje, da so v tej jami nekaj bivali ljudje in v jami imeli tudi govedo, ovce, konje in pse, ter so hodili lovit medvede, volke, lisice, divje mačke, kune, jazbece, zajce, srne in jelene, kakor se da sklepati iz izkopanih ostankov. Ti ljudje so imeli raznovrstne posode. Po velikosti njih orodja soditi, bili so tedanji ljudje manjši od današnjih.

Legar v Korminu in dávice v Tržiču. Iz Kormina poročajo, da tam razgraja legar že kakih 14 dnij. Bolezen ima epidemski značaj, kajti sedaj je bolnih preko 40 oseb. Zdravstvena oblast je dala zapreti vodnjak v neki hiši v kolodvorski ulici, kajti sodi se, da je voda v dotičnem vodnjaku okužena. — V Tržiču pa so morali šole zapreti, ko je jedva pričelo šolsko leto. Oboleželo je namreč več otrok za legarjem.

Opozorjamo rojake na deželi in v mestu na oglas sedlarja Jakoba Janeža, ki je odprl sedlarsko delalnico v Gorici. Svoji k svojim! Ne nosite svojih grošev polasčenim nemčurjem, ko imate domačine tukaj. Gospod Janež je iz Tolmina, torej je naše gore list.

Društvene vesti.

„Goriška ljudska posojilnica“ je že prekoračila 300.000 gld. prometa. Ako pojde po dosedanji poti naprej, bo do konca leta 450.000 gld., kar je nepričakovano velik napredek. — Posojila na uknjižbe daje po 5½ %. Ali ker so pri tem zavodu izredno majhni stroški za pogodbe, se lahko računi, da so obresti že zdaj le po 5 %, zlasti za manjše zneske do 500 gld.

Posojilnica dobi nove, lepó urejene prostore v hiši, katero je kupil poseben konsorcij v narodne namene. Ko se to zgodi, začne tudi za posojilnico še lepša doba. Čim lepše pa se bo razvijal ta denarni zavod, toliko trdnjšo podlago bomo imeli Slovenci v Gorici in s tem v deželi sploh. — Vsak rodoljub naj opozarja ljudstvo na ta prekrstni denarni zavod.

Ostala Slovenija.

Oskar Polley †. V noči od 5. na 6. septembra je preminul v Trstu, v trdni moški dobi, obrtni nadzornik Oskar Polley. Pokojnik je bil poznana oseba široko na vse naše pokrajine: Polley je bil poznan kakor sin odlične rodovine kraške, po svoji službeni lastnosti in po usmiljenem srcu svojem. Mnogokje so se križala naša in pokojnikova pota — piše „Edinost“ — ne toliko gledé na politiška načela, marveč z ozirom na taktiko, ali to jedno smo pripoznavali vsikdar, da je bil pokojni Oskar velik dobitnik siromakom, zvest sin svojemu rodu, zvest podpiratelj narodnih ustanov, posebno pa družbe sv. Cirila in Metoda, in pa vnet za povzdigo gospodarstva, zlasti vinarstva na Krasu. Vinarskemu društvu v Tomaju je bil pokojnik glavni podpiratelj in dobitnik. Ugrabila ga je smrt, ko bi lahko živel še dolgo, dolgo vrsto let! Izrekom globokega sožalja gospej udovi bodi zasajena tudi od naše strani cvetka hvaležnosti na grob pokojnega Oskarja za vse ono, kar je dobrega storil na tem svetu. Blag mu bodi spomin med mnogobrojnimi prijatelji in spoštovatelji!

Umeščenje tržaško-koperskega škofa, monsignora Šterka se je vršilo 8. t. m. na slovesen način v stolni cerkvi sv. Justa v Trstu.

V odbor političnega društva „Edinost“ so bili na občem zboru izvoljeni: Mandić Mate, predsednikom; Balanč Ivan, Bogdanovič Ante, Cotič Makso, Turk Josip, Gorup Kornelj, Rybač dr. Otokat, Truden Ante, Gregorin dr. Gustav in Katalan Josip, odborniki; Goriup Ivan, Hrvatini Miha, Purič Jakob, Miklavc Anton, Godnik Fran, Perhave Jakob, Martelanc Ivan, Sancin Anton, Drejač, Klun Ivan Marija namestniki; Prelog Ivan in dr. Josip Abram pregledovalca računov.

Izlet „Tržaškega Sokola“ v Devin 8. t. m. in veselica „Delavskega podpornega društva“ 6. t. m. sta izpadla na splošno zadovoljnost prirejevalcev.

Slavnostno kronanje podobe Matere Božje pri sv. Justu. — Tržaški polslužbeni italijanski list javlja, da se bode v nedeljo dne 20. septembra t. l. vršilo v stolni cerkvi pri sv. Justu kronanje kipa Matere Božje na izredno slovesen način. Te slavnosti da se udeleži več visokih cerkvenih dostojanstvenikov, n. pr.: kardinal-nadškof msgr. Svampa iz Bolonje, ljubljanski knezoškof msgr. dr. Missia, goriški knezoškof msgr. dr. Zorn, porski škof msgr. dr. Flapp, škof teodosiopski dr. Glavina in drugi. Isti list pravi, da bode stolna cerkev tržaška tem povodom izredno sijajno okrašena, potrebne preproge itd. izposodijo se v Bolonji. Popoldne te slavnosti bode slovesna procesija.

Istra. — V Plominu (pol. okraj pazinski) so se vršile občinske volitve. Izvoljeni so zopet privrženci dosedanje, namreč laške stranke, ker niso obveljali reklami z naše strani proti volilni listini. C. kr. okrajno glavarstvo je bilo sicer ugodilo zahtevi naše stranke in rešilo ugodno uloke — a slavno c. kr. namestništvo v Trstu, ki nam je tako prijazno — je dalo prav onim, ki so sestavili volilno listo na našo škodo, ker drugače bi bil prišel v naše roke tudi Plominj. — V Jelšanah

(okr. glavarstvo Volosko) so se tudi vršile občinske volitve. Tam je zmagala sijajno naša stranka dosedanje vladne podrepnice, ki so ovirali našim prvakom v Istri njih narodno delovanje. Živel! zavedni volilci!

Zaušnica isterski deželnozborski večini. — Znano je, da je sklenila laška večina deželnega zbora istrskega, da se ima razdeliti sedanja velika pazinska občina na več manjših občin. Glasovani zakon v tem smislu pa ni dobil cesarjevega potrdila, kar pomeni, da so spoznali na pravem mestu namero isterskih Lahov. To nepotrjenje je ob enem grozna zaušnica laški večini.

Koroško. — Služba organista je razpisana v Gospi Sveti na Koroškem. Nastop 15. novembra. Prošnje cerkvenemu predstojništvu Gospa Sveta (Maria Saal). — Ravnateljem celovskega učiteljskega je imenovan ljublj. realni profesor Knapitsch, deželnim šolskim nadzornikom pa neki Palle, dose-danji ravnatelj opavskega učiteljskega. Nijeden teh gospodov ne pozna slovenščine. — in tako je menda zadoščeno koroškim Slovincem. Glasovitemu celjskemu gimnazijskemu ravnatelju Končniku je torej spodletelo! — Pri prvotnih volitvah so zmagali Slovenci v mnogih občinah, a ni dosti upanja, da bi prodrli z svojimi kandidati razun dveh.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Cesar se je mudil pri vojaških vajah na Galiskem. — Ministerski svet je sklenil, sklicati državni zbor 1. oktobra. — Novi volilni zakon je dobil cesarjevo potrjenje. — Novi papežev nuncij Taliani se je predstavil cesarju prošli mesec. — Dolenjeavstrijska zavarovalnica proti nezgodam je imela lansko leto zgube tričetrt milijona gld. — Doseglo se je popolno sporazumljenje dolnjeavstrijskih protiliberalnih in nemško-nacionalnih pristašev. — Liberalni poslanec Heinemann je prestopil k protisemitom. — Dunajska „N. f. Presse“ je pisala o prihodnjih primorskih državnozborskih volitvah in o tem, kar pišejo italijanski primorski časopisi glede vzajemnega postopanja vseh italijanskih poslancev ter o ustanovi italijanskega kluba. Umevno je, da ni zagovarjala primorskih Slovanov. — Z Dunaja so sporočili nekaj o odstopu finančnega ministra Bilinskega, radi nasprotstva med njimi in drugimi ministri glede bančnega vprašanja. — V Budjejevicah je bil krščansko-socialni shod. Prišel je tudi dr. Lueger. Nemci so ga napadli, klicaje mu „Pfaffenknecht, Volksverräter“ in mu slednjic pljunili v obraz.

Ogerska. — Ogerska vlada želi na vsak način doseči ugodno pogodbo z našo polovico. Na vse mogoče načine si prizadeva, zagotoviti si čim več koristij in radi tega dela vse mogoče ovire avstrijski vladi, ki je preveč popustljiva nasproti madjarskim zastavam. — Umrli je najvišji dvorni maršal baron Szecsen, ki je bil svojčas ogerski minister; igral je opetovano velike politične vloge. — Letošnji izvenparlamentarni mirovni shod raznih mednarodnih poslancev, se bo vršil v Budimpešti. Češki, srbski in bolgarski poslanci se ga ne udeležijo. — Razstava kaže prav slabo. Malo obiskovalcev je. Da se pomnoži število obiskovalcev, je pisal neki list, da ogerska vlada je otvorila srbskim prešičem doslej zaprto mejo, da imajo sloboden prestop na Ogersko. — Reški namestnik grof Batyany je baje odstopil. Ni še znan vzrok.

Ostale države. — Smrt ruskega ministra zunanjih poslov, kneza Lobanova, je vzročila razne nove kombinacije na političnem evropskem polju. — Obisk ruskega carja na Dunaju tolmačijo časopisi na razne načine kot znamenje evropskega miru — in tudi kot pospešenje vojne. — Na Cetinje je prišlo veliko Italijanov iz kraljestva, da se poklonijo svojemu kraljeviču in prihodnji kraljici Jeleni. Bili so sprejeti po slovanski navadi — presrečno kot mili gostje. — Italijanska vlada je odposlala posebnega odposlanca k Meneliku z novimi pogoji radi izpuščenja italijanskih jetnikov in radi

pogodbe miru. — Ustaja v Macedoniji je baje neizogibna, kajti, kakor poroča „Kölnische Zeitung“, Macedonci se pripravljajo na odpor proti Turkom in upajo denarno pomoč od Angležev. Tako jim je obljubil angleški podkonzul, ki je bil baje navzoč pri seji makedonskega odbora. — Na bolgarsko-turški meji je prišlo že do živega mej Turki in Bolgarji. Ubitih je bilo več oseb. — Ustaja v Stari Srbiji. Iz Belgrada poročajo 2. t. m.: Velike trume mohamedancev in arnavtov je napadalo kristijane po deželi, ubijaje ljudi in užigaje poslopja in cerkve. V Kamenici so ubili 14 kristijanov. V drugih krajih je enako. Vse cerkve so oropane in slike oskrunjene. Arnavti so ugrabili množino kristjanskih deklet in jih odpeljali v hribovje. Kristijani so brez zaščite, ker turške oblasti počenjanja ne ovirajo. Ako se kdo pritoži glavarju, dobi palic in ga še zapró. Kamenica je zgorela. Ljudstvo je zbegano bežalo na srbsko mejo, prosé zaščite. V Srbiji pripravljajo dobrovoljce, ki pojdejo na pomoč bratom v Staro Srbijo. — Ustaja na Kreti ni še končana kljub temu, da je sultan pritrdil programu, kateri so predložile evropske vele-sile gledé na sporazumljenje med kretskimi krščanskimi ustaši in turško vlado, kajti kandijski mohamedanci izživajo ljudstvo na odpor. — Na Filipinskih utokih so zasledili zarcto, kateri je bilo namen, uzročiti ustajo in proglasiti neodvisnost otokov. — Isto poročajo iz Maroka, kjer je bila prava anarhija, kajti ljudstvo je plenilo in požigalo brez zaprek. — V Tangeru so zaprli tudi veliko odličnih oseb, ki so hotele odstaviti, oziroma umoriti sultana.

* **O ustaji v Carigradu** nam poroča od tam neki naš rojak 3. t. m.: Po večdnevnom nemiru ima danes Carigrad staro lice. Večkrat je bila naša pošta v veliki nevarnosti. Naše poštne osobe je bilo med švigajočimi krogli, pa se je posebno možato hlabro pohvalno obnašalo in pošto ves čas redno odpravljalo, akoprav nas ni nobeden vojak varoval; ni res torej, da so nas vojaki branili, šele danes prišla sta nas varovat dva naših vojakov.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Srečna Hrvaška pod sedanjo upravo! Nič menj nego 300.000 gld. bode morala plačati k onim 100.000 gld., katere je glasoval sabor za sodelovanje Hrvaske pri milenijski razstavi. Ta svota je znana, to bodo morali plačati, a koliko doplačajo na drugi način za pokritje zgube madjarske razstave. — to bodo vedeli samo Madjarji! — „Hrvatski Branik“ poroča: „Kr. deželna vlada je naznanila zupanijskim oblastim v Slavoniji, da se nameruje tam naseliti 200 nemških ro-dovin iz Wekerlefalva (na Ogerskem) ter da ponujajo za oral sveta 100 do 200 gld. Vlada je naložila oblastim, da jo obvestijo, kje bi se dobilo toliko sveta za to nemško naselbino“. Vlada torej podpira tujce, dočim ji ni nič mar, da se domačini izseljujejo v Ameriko. Tak je današnji sistem, ki ima namen, pomadjariti ali odtujčiti Slavonijo od Hrvaske. — Dr. Štefan Ilijašević, znani hrvaški književnik že iz dobe „Ilircev“, je slavil prošli teden svojo demantno mašo v Zagrebu v isti cerkvi, kjer je imel prvo svojo sv. mašo. Slavljenec je brat v Gorici občeznane-ga majorja Ilijaševića. — Umrli je dež. poslanec in upokojeni svetovalec stola sedmorice (najvišje sodišče hrvaško) Branko Joanović, Srb po rojstvu in misljenju; bil je član vladine stranke. — Hrvaški proračun v drž. zboru v Budimpešti kaže potrebo gld. 8,356.364, torej gld. 217.276 več nego za l. 1896. — Veliki zupani hrvaški pripravljajo vedno posebne vlake k razstavi v Budimpešto. Posebno oni v Slavoniji tekmujejo mej seboj, kakor da ne bi imeli družega posla. V tem pogledu so res prezasluzni — pa le za madjarsko korist, dočim narod, kateri jih plača, trpi gmotno in duševno. — Bivši deželni poslanec Fran Folnegović je izdal posebno brošurico pod naslovom „Otvorite oči!“, v kateri polemizuje največ s čistimi pravaši in opravičuje

sebe kolikor se dostaja njegovega javnega delovanja.

Dalmacija. — Zaderski „Narodni List“ potrjuje vest, da je ministerstvo odločilo, da mora splitska občina ustanoviti italijansko ljudsko šolo za otroke tamošnjih avtonomašev kljub temu, da so se izjavili proti temu mestni, c. kr. okrajni in deželni šoski svet, ker so spoznali, da ni potrebna. „Narodni List“ upa, da se postavi temu odluku po robu deželni zbor, kakor je to storil, ko so hoteli enako šolo ustanoviti v Trogiru, ter da ne dovoli niti krajcarja za ustanovo italijanske šole v Splitu. — Ne znamo res, ali smo vsi pod Avstrijo, kajti take dvojne mere nas postavljajo v položaj, da moramo o tem premisljevati. Goriski Slovenci smo se potegovali za slovensko šolo šest let in dobili smo jo na papirju. V Gorici je skoraj polovico Slovencev in je obkrožena s samimi Slovenci — in vendar je bila borba huda, ako smo hoteli doseči vsaj sedanje uspehe. Split je popolnoma hrvaški, le izjeme so nekateri avtonomaši, in obkrožen je s samimi Hrvati. Avtonomaši so prosili šolo pred 3 leti in ministerstvo je dovolilo kljub nasprotni izjavi merodajnih činiteljev. In Trst, ki prosi slovensko šolo že dvanaajst let, — pa ne dobi niti odgovora. Kaj porečejo Slovenci temu? — Nautične (pomorske) šole se pohrvatijo. Predlogi v tem oziru so že izdelani in so se izrekli za nje merodajni krogi. — 9. t. m. je bil v Splitu glavni shod dalmatinske stranke prava. — Kakor poroča „Jedinstvo“, avstrijska vlada podpira italijanske parniške podjetnike na veliko škodo domačih tvrdk. Tako je najela italijansko ladijo „Giuseppina“ za prevoz soli iz Pirana v Liso kljub temu, da so se ponujali ceneje domači lastniki brodov. Tako torej podpira domača podjetja sama vlada! — Avstrijski „Lloyd“ izkazuje 200.000 gld. menj dohodka nego ga je imel v tem času lanskega leta. Uzroke je iskati — po priznanju poročila same lloydove uprave — v smislu govorov hrv. poslanca Bortića v državni zbornici na Dunaju.

Češka. — Anarhisti so imeli shod v Šmihovu pri Pragi in so se posvetovali o kandidatih za pelo skupino. Takima so proglasili čevljarja Križa, ki je sedaj v zaporu, ker je umoril kot omladinovec znanega anarhista Mrvo (Rigoletta) in na 12 let obsojenega anarhista Pačeta. Ker so bili preojstri v svojih govorih, je bil shod razpuščen. — Praški mestni svet je dovolil 5000 gld. za narodni fond v podporo Čehom, katere proganjajo nemške večine. Predlog je bil sprejet soglasno. Staročeh dr. Ružička je naglasil, da so razporom krive le politične oblasti, katere prepovedujejo narodne shode radi javnega miru v krajih, kjer so narodnosti mešane, in tako se več razdražujejo že itak razkačeni narodnosti. — V Ronovu so odkrili spominsko ploščo češkemu slikarju Chittussi-ju.

Pater Stojalovski. — Za tega narodnega mučenika so začeli nabirati milodare na Poljskem in pripravljajo posebno odposlanstvo k papežu v Rim, ki bi mu razlozila pravo položeno Stojalovskega. Ni upanja, da bi se uresničilo odposlanstvo, kajti galiski škofje in oni, katerim Stojalovski nagaja, imajo preveč zagovornikov. — Po galiskih cerkvah so prečitali list galiskih škofov, v katerih se prepoveduje naročevati in čitati nič menj nego sedem časopisov, katere izdaja ali pa piše Stojalovski za nje. Vsi ti časopisi so pisani v knietom prijaznem smislu. — Stojalovskega so proglasili že kandidatom v peti skupini.

Moravska. — Na podlagi sklepov v to sklicane skupščine bodo kandidovali od Čehov v deželni zbor le kandidatje napredne češke stranke ali takozvane ljudske. Staročehi Meznik, baron Pražak itd. baje odstopijo od kandidature. — Liberalni Nemci se hote sporazumeti z nemškimi klerikaleci, ker se boje, da bi poslednji pomagali Čehom v okrajih, kjer bi bil češki klerikalni kandidat.

Bosna-Hercegovina. — Časopisi so bili razglasili vest, da bo slavil baron Appel, vojaški glavar Bosne-Hercegovine, svojo 60-letnico službovanja. To vest je popravil

sam baron Appel tako, da on ima še-le 56. let, torej da ne more slaviti take obletnice. — Vladika Strossmayer je prišel 3. t. m. v Sarajevo, kjer je ostal do 10., a 8. t. m. blagoslovil je novo sarajevsko semenišče. — Kakor poroča „Posavska Hrv.“, ustavili so v bos. Brodu vsa dela pri še-le začeti zgradbi tam. kolodvora. Uzroka ne ve povedati. — V Županju v Bosni živi starček Avdija Basić, ki ima 113 let in je popolnoma zdrav. Pred tremi leti se je v petič poročil; dobil je nove zobe tako močne, da z istimi orehe drobi. Najstarejši sin mu je poginil v vojni pred 40 leti.

Srbija. — Nenadoma je bil odpuščen kraljev glavni pobočnik. polkovnik Čirić. To so tolmačili časopisi na razne načine, posebno radi tega, ker so dobili tudi brzjav o neki zaroti proti kralju, katerega so hoteli namreč odstaviti, da bi postavili na prestol zopet Milana. Zaroto so sicer uradno zanimali, a vendar nekaj mora biti na reči. Ne bomo se spuščali v razglabljanja teh velepolitičnih vprašanj; puščamo v tem besedo „Obzoru“, ki je pisal o ti reči to-le: V Srbiji se se poslednje dni odigrane čudne reči, ki se tolmačijo različno. V Belemgradu se je zopet odigrala zarota, o koji se trdi med tem, da je nastala samo v glavi nekih dvorskih in vladnih ljudij. Pravijo, da je razkralj Milan po prvem pobočniku svojega sina kralja Aleksandra, polkovniku Čiriću, pridobil za-se vojsko in da se hoče s pomočjo iste zopet proglasiti za kralja Srbije, dočim bi se imel njegov sin degradovati na prestolonaslednika. Kraljica Natalija — pravijo — prišla je vsemu temu na sled ter je vse odkrila mlademu kralju Aleksandru, vsled česar je bil polkovnik Čirić odpuščen s svojega mesta. Istotako se pričakuje, da bodo odpuščeni še trije generali in nekoliko družih dvornih dostojanstvenikov. Polkovnik Čirić je v resnici veren privrženec razkralja Milana in kraljica Natalija je radi tega že dolgo delala na to, da pade ta polkovnik. Povodom neke dvorne svečanosti je dala ona razbiti pisalno mizo Čirićevo ter si na ta način prisvojila korespondencijo kralja Milana na sina Aleksandra. Med najdenimi pismi je bilo tudi takih, ki težko kompromitujejo polkovnika Čirića in druge osebe na dvoru. Na podlagi teh pisem je bil odpuščen Čirić. Istotako boe odpuščen kraljev tajnik, dr. Miličević, ki je tudi pristaš Milanov. Dr. Miličević in Čirić sta bila glavni opori mladega kralja, ko je dne 1. aprila 1893. leta isti izvel svoj državni prevrat. V Belemgradu govore, da razkralj Milan skoro zopet prevzame vladu. Ko se je Milan leta 1889. odrekel kroni in je to avstrijski poslanik grof Khevenhüller živo obžaloval pred kraljem, je rekel Milan: „Moj ded Miloš se je odrekel dvakrat in Srbi so ga dvakrat pozvali nazaj. Srbi pridejo zopet tudi po-me“. V Belemgradu vlada velika razburjenost, slična kakor je bila 1. aprila 1893. pred abdikacijo kralja Milana. — Pišejo, da kralj umirovi, oziroma stavi v razpoložnost dvornega maršala Rašića, kraljevega tajnika Miličevića ter druge častnike, znane pristaše razkralja Milana. Umirovi baje tudi divizijskega zapovednika Milinovića. Dvorna straža je podvojena. — Radikalci prično izdajati nov časopis „Narod“.

Črnagora. — Knez Nikolaj je imenoval jedno dvorano v novi vojašnici na ime polkovnika Galliana, ki je poginil v vojski proti Meneliku in je bil svojčas načelnik črnogorskih častnikov. Radi tega se je zahvalil knezu kralj Humbert s posebnim lastnoročnim pismom. — Italijanski kraljevič je odpotoval s Cetinja po isti poti, kakor je prišel; cetinjskim ubožcem je daroval tisoč frankov. — V Podgorici je ustanovljena vojaška šola za podčastnike, na kateri opravljajo učiteljska mesta italijanski častniki. Večji del črnogorskih častnikov je končalo svoje nauke v italijanski vojaški šoli v Modeni. O priliki proslave 200-letnice obstoja vladarske hiše Petrović-Njeguš se ustanovi stalna vojska: 8 batalijonov pešcev, 30 baterij topništva in 500 konjikov. Vsa stalna vojska bo štela 7000 mož. — Poroka kneginjice Jelene z italijanskim kraljevičem bo baje že meseca oktobra. — Ornitolško društvo v Moskvi

je izvolilo kneza Nikolo svojim častnim članom.

Bolgarija. — Vlada je protestovala pri Porti proti temu, da turški vojaki oboroženi napadajo Bolgarje ob turško-bolgarski meji. in smatra odgovorno Turčijo za vse posledice. — Ministerska kriza je in ni rešena. Sedaj pišejo, da ostane vojni minister Petrov tudi zanaprej, Stoilov pa, da odloži čast ministra zunanjih poslov in si pridrži le znotranje.

Rusija. — Umrl je 30. pr. m. ruski minister zunanjih poslov knez Lobanov. Umrl je nagloma na potu, ko je spremljal carja z Dunaja v Kijev. Bil je rojen 1825. leta. L. 1882. je bil ruski poslanec na Dunaju. Po Giersovi smrti je postal l. 1895. minister zunanjih poslov. Njegova smrt je zguba za Rusijo, a tudi Avstrija ga bo pogrešala, ker je delal na sporazumljenju mej obema državama. — V Kijevu so posvetili 1. t. m. novo cerkvo sv. Vladimiru v navzočnosti ruskega carja in carice. Kijev je najstareje rusko mesto. Od tam se je začelo širiti krščanstvo po vsej Rusiji. Sv. Vladimir je bil prvi, ki je sprejel kristjanstvo, in potem je sam krstil ostale Ruse. Misel, da se sezida cerkev v čast sv. Vladimiru, je oživela še za carja Nikolaja I. Temelj ji je položil car Aleksander II. delo je končano za Aleksandra III. posvečena pa je pod Nikolajem II. — Ruski car in carica se snideta v Balmorali z angleško kraljico; iz Balmorale odpotujeta v Cherbourg, kjer ju pozdravi francoski predsednik Faure; iz Cherbourga pojeta v Pariz, odtod v Darmstadt in potem se vrneti v Petrograd. — Vseučilišni profesor, zdravnik dr. Saharjin, je odložil profesorsko čast, ker je prišel v spor z dijaki. — Francoski in ruski časopisi naznanjajo, da je naročila ruska vlada pri francoski, naj ji skuje petdeset milijonov ruskih srebrnih rubljev na račun ruske vlade. Štirideset milijonov pa skujejo v carski ruski kovačnici v Petrogradu. Kovanje v Parizu nadzoruje poverjenstvo ruskega finančnega ministerstva.

Raznoterosti.

*** 29.073 oseb poginilo v nekoliko minutah.** — Omenjali smo že groznega potresa na japonski obali, ki je koncem maja pokončal toliko ljudij in toliko imetja. Sedaj poročajo še naslednje podrobnosti: Morje je poplavalilo 150 kilometrov notranje zemlje ter je povleklo vse za seboj. Take groze se ne spominjajo še v Japonu. Mrtvih je bilo 29.073, ranjenih 7737, porušeni hiš pa 7844. Katastrofa se je dogodila prav v očigled prazniku, dnevu največega slavlja in veselja, ko mladina obojega spola pod milim nebom, v gajih in šumah slavi stare bogove. Mladina je plesala in pevala, a noč se je spuščala na zemljo topla in ugodna..... kar se je najedenkrat začelo treskanje in praskanje. Zemlja se je stresla, morje je zašumelo, dvignilo se je valovje, pokrivši velik del zemlje. V hipu je utihnila pesem, a malo minut pozneje bila prežalostna pustošenina. Na pet kilometrov notranje zemlje nisi mogel videti ničesar drugega nego razvaline in kaluže, a pod temi razvalinami in v teh mlakah na tisoče in tisoče mrtvih, niti ne računa je onih, koje je morje povleklo za seboj. O tej grozni nesreči pripoveduje neki očevidec: Ob 7. uri na večer pal je barometer za nekoliko stopinj. Ob 7¼ se je zemlja silno zazibala, a za 13 minut se je ponovilo gibanje. Ob 7½. je začelo bobnenje, in praskanje od strani morja. Takoj zatem so se dvignili valovi, visoko 50 do 80 stopinj, ter so udrli na pet kilometrov v notranjost zemlje, a potem so se zopet umaknili z vsó silo. Vse to ni trajalo niti 5 minut. Valovje je razlilo zemljo na pet metrov globočine ter je odneslo seboj v morje, kar je bilo na njej. Cele šume in goščave je odnesla voda s koreninami vred. Med onimi, ki so se rešili, kažejo tudi neko dete, ki je spalo v zibel. Voda je dvignila dete in je je ponesla seboj. No, zibel se je zaplela med vejami nekega visokega debela, kjer je ostala. Tam so našli dete še živo. Mnogi ribiči, ki so lovili po širokem morju, niso niti znali, kaj se je dogodilo. Videli so,

da se dogaja nekaj nenormalnega, no, niso si znali raztolmačiti, kaj bi moglo to biti. Ko so se povrnil domov, niso našli ni žene, ni otrok, ni blaga. Japonska vlada je takoj priskočila v pomoč. Na lice mesta je poslala vojakov in zdravnikov. Jeli so tudi nabirati milodare. Sam cesar je daroval 14.000 yenov. (Yen velja okolo 2 gld. 40 kr.) Med ponesrečenimi je tudi katoliški misijonar Francez Henry Rispal. Trupla istega niso mogli najti dosedaj, kakor mnogih drugih ne.

*** Poneverjenje na Reki.** Žid Samuel Deutsch, uradnik ogerske eskomptne banke, bil je pooblaščenec istega denarnega zavoda glede opravi v novem pristanišču na Reki; imel je neomejeno zaupanje ravnateljev zavoda. To zaupanje poplačal je vrli sin Izraela s tem, da je poneveril s časoma preko 10.000 gld. Ko mu je postal reški tlak prevroč, odnesel je svoje pete in novce. Sodijo, da je imel Deutsch sokrivcev.

*** Število lokomotiv vsega sveta.** — V New-Yorku je izšla statistika, ki navaja število železniških strojev, ki dandanes vozarijo po svetu. Glasom te statistike ima Evropa na okroglo 63.000, Amerika 40.000, Azija 3.000, Avstralija 2000 in Afrika 700 lokomotiv. Izmed evropskih držav jih ima sama Angleška 15.000, Nemčija 13.000, Francoska 11.000, Avstrija 5000 in Italija 2.500.

*** Samomorilec, ki je umrl pred samomorom.** — Neki dan je došel v Budimpešto nadporočnik honveda Achat. Druzega dne našli so ga mrtvega v hotelu, kjer se je bil nastanil. Ležal je na postelji, desnica je krčevito držala revolver, namerjen v prsi. A kapljice krvi ni bilo videti. Komisija se je osvedočila, da revolver ni bil niti izprožen, in zdravnik je konstatoval, da je zadela častnika káp na srcu, baš ko je hotel sprožiti samokres.

*** Umestni kitajski pregovori.** — „Devica je cvet, mlada žena je sad. Ako je sad slab, kdo naj se spomni na lepoto cveta?“ — „Duh naj se le napenja, da koraka brže nego srce, a dalje nego srce ne pride nikdar.“ — „Več kakor žena ljubi svojega moža, bolj izpravlja njegove napake: več pa, kakor soprog ljubi svojo ženo, več ima opraviti z njo.“ — „Ako hvališ svojega sina, laskaš samemu sebi; ako govoriš slabo o svojem očetu, ponižuješ samega sebe.“

*** Oropana okrajna blagajna.** — Iz Dvora v Slavoniji poročajo o drzni nasilni tatvini, ki se je te dni dogodila tam. Tatovi so izkoristili noč, ko je lilo, bliskalo in grmelo pet ur nepretržno. Tudi toča je padala. V tej vrazji noči je ni bilo videti nikjer žive duše, kajti sleherni kristijan je bil zadovoljen, da je bil pod streho. Tatovi so ulomili okno v prilličju poslopja okrajnega urada, vrgli blagajno-vertheimerico skozi okno, jo vlekli po blatu kakih 250 korakov v ozadje cerkve in tam so izdöbli iz zadnje strani prillično veliko luknjo ter pobrali denar. Odnegli so 3691 gld. 65 kr. v gotovini. Jeden bankovec za 100 gld., ki je ležal v blagajni v omotu, pustili so tolovaji, 5 gld. 15 kr. drobiža pa se je našlo naslednjega jutra raztrešenih okrog oropane blagajne. Hranilniško uložnih knjižnic se lopovi niso dotaknili. Oblasti so doslej zaprle tri osebe, ki so na sumu sokrivnje, toda o tolovajih menda ni sledu.

*** Priseljevanje v argentinsko republiko.** — Vlada argentinske republike (južna Amerika) je obelodanila statistiko priseljencev v letu 1895. Vsega naselilo se je lani iz Evrope 61.226. oseb, 6.056 oseb več nego leta 1894. Letos pa se je priselil od 1. januarja do konca junija že 30.900 oseb, med temi 21.329 Italijanov, 6085 Španjcev in 1196 Francozov. Iz Avstro-Ogerske, Nemčije in Rusije priselilo se je samo 290 oseb. Številka 21.329 je zopet nov dokaz o tem, kakšna beda mora vladati v solnčni Italiji, da ljudstvo drvi na vse kraje iz lačne svoje domovine.

*** Rotšild odlikovan.** — Z Dunaja javljajo, da je Nj. Vel. cesar podelil veliki križec Fran Josipovega reda baronu Natanielu Rotšildu, bratu načelnika dunajske svetovne banke Rotšild. To odlikovanje da je dobil baron Nat. Rotšild v priznanje njegovih mnogostevilnih človekoljubnih del in ker

je podaril svoj grad v Reichenavu, da se je napravilo iz istega zdravilišča za invalidne častnike.

*** Dedščina 10.000 gld., na kojoj je treba doplačati 100 gld.** — Ta redek slučaj se je zgodil nedavno na Moravskem. Umrli je namreč 87-letna starka Ana Kratochwil. Ostavila je cele kupe denarja, govorilo se je 10.000 gld. Toda ta originalna ženska ni nikdar ulagala svojega denarja v hranilnico ali si kupila vrednostnih papirjev, ampak hranila je kos za kosom, kakor ji je prišel v roke. Naravno je ves ta denar došel tekom let iz prometa in dasi je bila nominalna vrednost nekdanj nad 10.000 gld., bila je dejanska vrednost sedaj le 100 gld., kajti mnogo je bilo bakra in slabega srebra, zlata prav nič. Ker pa so znašali stroški zapuščinske razprave 200 gld., srečnim dedičem ni preostalo drugega nego doplačati na „dedščino“ še 100 gld. iz svojega žepa.

*** Čudo moderne tehnike.** — Strokovni list „Extrablatt für österr.-ung. Papier-Industrie“ objavil je te dni naslednji zanimivi poskus, ki so ga napravili nedavno v papirnici tvrdke Menzel & Co. v Olgenthalu. Šlo je za to, da bi konstalovali, koliko je treba časa, da se spremeni živo drevo v gotov časopis. V ta namen so posekali tri velika drevesa v bližini papirnice. To se je zgodilo ob 7. uri 35 min. zjutraj v prisotnosti lastnikov papirnice in notarja, ki je bil pozvan, da službeno potrdi ta poskus. Posekana drevesa so spravili na žago papirnice, kjer so jih zrezali v 0-30 m. dolge, drobne koščke. Ti koščki došli so v mehanični mlin in žaganje je došlo v velike čebre, kjer so je pomešali z drugimi tvarinami, potrebnimi za izdelovanje papirja. Ta zmes je tekla po stroju za izdelovanje papirja in ob 9. uri 34 min. se je odrezala prva pola. Zrezani papir prepeljali so v prisotnosti notarja v tiskarno, oddaljeno kake 4 kilometre od papirnice in ob 10. uri bil je list dotiskan. Drevo se je torej spremenilo v 2 urah 25 min. v časopis! Omenjeni lastniki papirnice pa niso zadovoljni z izidom tega poskusa, ampak nadejajo se, da pridobé prihodnjic še kakih 20 minut.

Književnost.

„Slovenska knjižnica“. — Mnogi gg. naročniki reklamujejo snopiče od 15. julija in 15. avgusta; vsled tega naznanjamo, da je izšel danes (15. t. m.) trojnat snopič, ki obsega III. del Krilanovih spisov. — Obsega 12 tiskovnih pol na boljšem papirju; pridejane so štiri izvirne slike, namreč: pesnika, kobarške doline, Kobarida in še posebe rojstne hiše pesnikove s sosednjimi hišami in cerkvijo. Več o tej lepi knjigi še spregovorimo. — Naročniki „S. k.“ jo dobé v hišo za bornih 45 kr.; v razprodaji stane 60 kr.

Za kratek čas.

I. Križ.

a a a
a a a
a a a
a a a b c c e d d
d d d d e e e e e
e f f g i i i i i
i i i
i i j
k k k
k k k
k k l
l m m n n
n n n n n n n
n n o o o o o o p
p r r r r r r r r r
s s s s t t t t t v z

Čita naj se: 1. mrčes, 2. številka, 3. reka, 4. osebe pri poroti, 5. možko ime, 6. država, 7. kmetško orodje, 8. narodnost, 9. vodna žival, 10. turško ime, 11. zver, 12. žensko ime, 13. narod, 14. rudnina, 15. prirodna sila, 16. sovražniki, 17. ime dveh mest v Evropi. Po sredi dol se čita ime dveh apostolov.

II. demant.

a
a a a
b e h i k
k k m o o o o
p p p r r
t t z
z

Rešitve nalog v zadnjem „Primoreu“.

I.

Čitati se začne v desnem gornjem voglu pri o in potem poševno od gori navzdol; čita se pa: Osemnajstega avgusta praznuje naš presvetli cesar svoj rojstni dan. Živili!

(Rešil ni nikdo.)

II. Stolp. (Sestavil J. F.)

k
k r n
r a k
a l i
o j e
b r e d a
t a d e j
z a v o d
n e p o m u k
a n d r e a š
l e v s t i k
s k o k i c a
m e s t i s l a v
n i k a r a g u a
p o l k o v n i k
l j u d s k a š o l a
ž i v i n o r e j e c
k s a n t i p a a t e n a
k o s e s k i v o d n i k
s t a r i n o s l o v s t v o

(Rešil ni nikdo.)

Loterijske številke.

26. avgusta:

Brno 51 61 58 43 38
Inomost 55 16 75 56 21

29. avgusta:

Trst 81 69 89 9 55
Line 47 35 30 24 57

5. septembra:

Gradec 30 33 43 6 66
Dunaj 40 74 70 81 65
Inomost 65 42 75 45 88

9. septembra:

Brno 56 13 9 61 12

Dunajska borza

11. septembra 1896.

Skupni državni dolg v notah . . . 101 gld. 70 kr.
Skupni državni dolg v srebru . . . 101 „ 70 „
Avstrijska zlata renta 123 „ 55 „
Avstrijska krona renta 4% 101 „ 35 „
Oggerska zlata renta 4% 122 „ 15 „
Oggerska krona renta 4% 99 „ 50 „
Avstro-oggerske bančne delnice . . . 954 „ „
Kreditne delnice 373 „ 50 „
London vista 119 „ 60 „
Nemški drž. bankovci za 100 mark . 58 „ 65 „
20 mark 11 „ 73 „
20 frankov 9 „ 53 1/2 „
Italijanske lire 44 „ 40 „
C. kr. cekini 5 „ 64 „

CENIK

mlinov „Erste Ofen-Pester Dampfmühlen“.

Via Cappuccini N. 11,

(v bivši tovarni sladkorja).

Pšenični gres N. B fl. 14-20
„ „ „ C „ 14-
Pšenična moka „ 0 „ 13-70
„ „ „ 1 „ 13-30
„ „ „ 2 „ 12-90
„ „ „ 3 „ 12-50
„ „ „ 4 „ 12-
„ „ „ 5 „ 11-50
„ „ „ 6 „ 10-90
„ „ „ 7 „ 9-40

Pšenične otrobi drobne a fl. 4-55 — debele a fl. 4-75, v zob a fl. 7-—, turšica oggerska fl. 5-—, domača fl. 6-—.
Sol, turšična moka in drugi pridelki.

Za več ko 25 stotov (kvintalov) po sporazumljenji.

Zaloga pridelkov iz Monastera.

Riž mutico Ia a fl. 24 za 100 kg.

„ „ „ IIa „ „ 22 „ „

„ „ „ IIIa „ „ 19 „ „

in ceneje vrste od drugih tovarn.

Vino za domačo rabo v sodčkih po 56 litrov:

po 14, 16, 18, 20 in 24 kr. liter.

Vse brez zaveze.

Kot vratar, strežaj

ali **natakar** išče službo mlad, 23 let star samski mož, ki je zadostil svoji vojaški dolžnosti ter služil brezmadežno eno leto tudi pri c. kr. finančni straži na Kranjskem. Zmožen je slovensčine in nemščine v pisavi in besedi. Blagohotne ponudbe pod št. 264, „poste restante“ v Postojno. 165—1

Tržne cene.

za 100 kilov

Kava: Santos gld. 132— do 140—
Sandomingo 160— „ „
Java 160— „ 164—
Ceilon 185— „ „
Moka 192— „ „
Sladkor 36 1/2 „ 37—
Speh 52— „ 56—
Petrolij v sodu 18 1/2 „ „
v zaboju 6— „ „
Maslo surovo 64— „ 66—
kuhano 80— „ „

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld. 13 30, št. 1 gld. 12 90, št. 2 gld. 12 60,
„ 3 „ 12 10, „ 4 „ 11 40, „ 5 „ 10 10,
št. 6 gld. 9 50, št. 7 gld. —

Ogerska:

št. 0 gld. 13 30, št. 1 gld. 12 90, št. 2 gld. 12 50,
„ 3 „ 12 10, „ 4 „ 11 60, „ 5 „ 11 10,
št. 6 gld. 9 90, št. 7 gld. 8 50

Otrobi debele gld. 4 60 do 4 70
drobne 4 60 „ „
Turšica navadna 5 50 „ 6 40
Oves 7— „ „

Josip Črnigoj

mizar v ulici del Bosco se priporoča rojakom v Gorici in na deželi za vsakovrstna mizararska in tapecirarska dela. 63 (c. l.)

France Toroš,

mizararski mojster v Medani

šteje si v čast javiti slavnemu občinstvu na deželi, da ima svojo delavnico in zalogo različnih mizararskih izdelkov v Medani. Zagotavlja točno postrežbo izvršenih izdelkov ter sprejema vsakovrstna naročila te stroke po zmernej S. 168 3—1 ceni. P. 62 2—1

Sedlar Jakob Janež

61

naznanja slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da je odprl svojo novo 163 2—2

delavnico v sedlarski stroki

v ulici Cipressi (zraven gostilne „Al Cavallino“) št. 6.

Priporoča se za vsakovrstna, v to stroko spadajoča dela, kakor konjskih opravl, komatov, jermenov, šolskih in drugih torb. Izdeluje tudi tapecirarska dela, n. pr. žične blazine (Federmatratzen), sofe itd. — Zagotavlja točno postrežbo po nizki ceni.

Odvetnik

dr. Camillo vitez Egger

je preložil z dnem 1. avgusta t. l. svojo pisarno v Baumannovo hišo v Gosposki ulici št. 7. prvo nadstropje. P. 57 6—3

Preložitev gostilne.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da 20. t. m. dosedanje svojo gostilno v ulici del Monte v Korminu **preložim v svojo novo hišo v isti ulici zraven vodnjaka.** 60

Priporočam se cenjenim rojakom tudi v novih prostorih za njih naklonjenost.

V Korminu, 1. septembra 1896.

Karol Skubin

162 3—2

gostilničar.

S. 103 10—9 **IZDELOVANJE** P. 45 12—3
strojev in priprav vseh vrst
Ivan Schindler, Dunaj-Himberg.

Priprave in stroji za poljedelstvo, vinarstvo, kavarnarje, gostilničarje, mesarje, sladčičarje, barvarje, sedlarje, tapecirarje itd., kakor tudi za domače gospodarstvo — vse po najnižjih tovarniških cenah.

Ceniki v slovenskem jeziku in z nad 300 podobami gratis in franko. Obračati se je naravnost na

Johann Schindler, Wien-Himberg.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pisma vprašanja pod „9132“, **Gradec**, poste restante. 32, 25-25

Za mlekarje in gospodarje!

Tvrška G. Ferd. Resberg v Gorici je spravila v trgovino novo vrsto moke za rejenje živine, katero uporabljajo že v planinskih deželah vsi živinorejci in mlekarji. Ta S. 123 8-7

moka za pítanje

je pripoznana po c. kr. kmetijskem poskušališču v Gorici kot izborna sredstvo za rejenje in jo priporoča odjemnikom radi svoje redilne lastnosti za boljše kakovost kravjega mleka.

Moka za pítanje se dobiva v zaznamovanih in s svincem zapečatenih žakljah od 50 kg. po 3 gld. pri tvrdki

J. Kaučič v Gorici

na Kornju ter pri tvrdki G. Ferd. Resberg v Gorici v stari cukrarni v kapucinski ulici. P. 53 7-3

Kathreiner
KRIFFOVA SLADNA KAVA
ja kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile
za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih
ponarejenih izdelkov je
treba paziti na izvirne za-
voje z imenom
Kathreiner

Klepar Artur Makutz

Ozki ulici (via Stretta) št. 1 v Gorici priporoča škropilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi) iz trdega in svetlega bakra priprosto sestavljene. Zalistke (valvole) se lahko premenja. Cena je zelo nizka. Popravlja druge škropilnice. Sprejema naročila za druga kleparska dela. Postreže pošteno in solidno. 62, 3.

Strugarska delavnica

Andreja Reja v Podgori

priporoča se za vsakovrstna strgarska dela, kakor: čolne, kroglice za igre, noge za mize, omare, škrinje itd. Postreže po ceni in izdeluje dobro. Priporoča se rojakom v Gorici in na deželi.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Pallovi hiši priporoča rojakom iz Brd svojo trgovino jedilnega blaga in domačih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne sveče za cerkve in pogrebe. 68 3

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

Prodaja

STEINFELDSKO PIVO,

vino in žganje

M. Brass, v Gorici na Kornu

(v bivši Reichovi hiši).

Radi dobička na sadju in vinu!

STISKALNICE za sadni mošt za vino iz grozdja

z vedno delujočim dvojnatin pritiskalom in ravnalom tlačilne moči „Hercules“ z jamstvom največje vsposobljenosti za delo do 20% večja nego pri drugih stiskalnicah.

Mlini za sadje in grozdje

Robkači za grozdje. — Popolne moštarnje stoječe in vozne.

Stiskalnice za sok, mlini za pripravljanje malinovca in drugih sadnih sokov.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroji za olupljanje in rezanje sadja.

Najnovejše samodelujoče patentovane trtne in cvetlične škropilnice „Syphonia“

Izdelujejo in razpošiljajo pod jamstvom

kot posebnost najnoveje, najizvrstnejše, najtrajnejše, pripoznano najbolje sestave

PH. MAYFARTH & Co.

c. kr. jedino priv.

TOVARNA KMETIJSKIH STROJEV, LIVARNA IN FUŽINA NA PAR.

Dunaj, II. Taborstrasse 76.

50 10-2 Odlikovan z 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinjami.

Obsežni popisi in mnogobrojne priznalske zastoj. — Zastopniki in prekupei se iščejo.

Slovanski obrtniki in trgovci.

Franjo Jakil

Tovarnar kôž v Rupl

zaloga v Gorici Raštel 9.

Lončar Alojz Černe

v Kobaridu izdeluje vsakovrstne lončene peči in modovnice za ognjišča po najnovejših uzorcih. Cene so nizke in dobro blago. Prevzame tudi stavbinske okrase po doposlanih načrtih.

ANTON OBIDIČ

čevljar v Semenški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Gostilničar Ivan Lisjak

pri „Rajhu“ št. 5. na Kornu, priporoča svojo gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran kraski, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe izvrstne za prenočišče, prostorni hlevi za živino. Cene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,

v Nunki ulici, v Gorici (gostilna pri „belem zajcu“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej, katerega ima v svoji zalogi v gledišni ulici, 20. Cene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič

na Travniku

priporoča svoj fotografski zavod zavednim Slovincem na Goriškem.

IVAN DEKLEVA

veletržec z vinom,

ima v svojih zalogah vseh vrst domačih in istrskih vin. Cene zmerne.

Pek Karol Drašček

priporoča

pekarijo v Riva Corno 4 in podružno prodajalnice kruha v Semenški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska ulica 9

priporoča pristne čebelno-voščene sveče kg po gld. 2-45. Za pristnost jamči 1000 kron. Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga kadil za cerkve po gld. 1-20, 1 gld., ter 50 kr. kg. Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko

Vrtna ulica št. 8.

priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih in istrskih vinogradov. — Cene zmerne, postrežba točna.

Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici št. 23

priporoča

svojo trgovino raznih jedilnih potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja

priporoča svojo gostilno „pri golobu“ za vojašnico št. 7.

Vino belo in črno prve vrste.

Kuhinja dobra. Cene zmerne.

Usnjar Franc Bensa

v Ozki ulici 8

priporoča vsakovrstno usnje, podplate, kopita, orodje in druge potrebščine za čevljarje.

Anton Koren

Gosposka ulica 4

priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Waňek

na Goriščeku

priporoča svojo zalogo goriškega piva.

Andrej Čermelj

na Kornu

priporoča svojo zalogo raznovrstnega jedilnega blaga. — Postrežba vestna.

Klobučar Anton Fon

v Semenški ulici

priporoča svojo bogato zalogo klobukov in kap ter gostilnico preskrbljeno z izborni vini.

Andrej Jakil

Tovarnar kôž v Rupl

p. Miren.

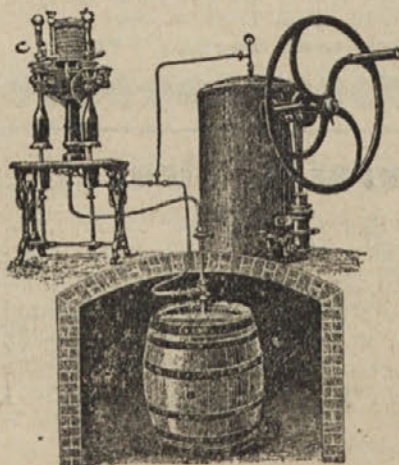
Prodajalnice na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča

v Semenški ulici in za veliko vojašnico priporoča vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško stroko, kakor peresa, svinčnike, papir, knjižice itd.

Saunig & Dekleva

glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa št. 4. Zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev itd. v nunki ulici št. 16. — Popravljalnica koles in izdelovalnica žičnih blazin v nunki ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smíchov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem

steklenic,

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpo, čistila za steklenice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ventili in zaklopnice vseh vrst iz rdečega zlata, medenine ali železa od najmanjšega do največjega obsega.

Ceniki na zahtevo brezplačno.